

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 22. De dispensatione voti,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

expeditam ab omni impedimento exequendi quævis sua iusta, prout ex obedientia tenetur.

Aduerte quia Nouitij sunt adhuc sui iuris, necdum in potestate Prælati; ab hoc vota illorum non posse irritari: posse autem eadem interea suspendi, cum personalia fuerint, si forent impedimento probationi nouitatus; quia votum non debet esse impeditiuum maioris boni; sicut censetur esse contrarium præpositæ probationi, requisitæ ad religionis professionem; quâ nullum est votum præstantius, cum alia omnia in se contineat eminenter. Videri potest Suarez in citato cap. 7. n. 11. & 12.

324. Tertium quod potest quæri, est, Qui in hac re comprehendantur nomine Prælati religionis. Cui satisfacit per illud quod Suarez in sequenti num. 17. Quemlibet ordinarium Prælatum religionis ab immediato ad supremum vsque, Papam inquam, comprehendi: quia ad eos omnes votum obedientiæ extenditur, & ideo omnes acquirunt potestatem in Religiosi voluntatem, ad dirigendam ac moderandam eam in spiritualibus; & per consequens ad irritanda illius vota. Sic, vt dem Suarez addit, talem potestatem habent præter Papam, non modo Generales ordinum & Prouinciales, sed etiam Abbates, Priores, Guardiani, Rectores, alijque similes, qui sunt Prælati in vnoquoque conuentu. Nam & ipsi iurisdictionem spiritalem habent, cum qua præcipere possunt in virtute obedientiæ. Non habent autem illi quos hi assumunt sibi administratores seu coadiutores regiminis, & Subpriors, aut Vicarij, aut ministri appellantur: nisi delegatam accipiant, aut in absentia Prælati, vicem illius gerant cum tota iurisdictione, iuxta vniuscuiusque religionis consuetudinem. Porro in hac Prælatorum multitudine, ne sit confusio datur ordo, quo ij qui vniuersaliorem iurisdictionem habent, cæteris superioribus censentur: & qui minus vniuersalem, inferiores illisq; subordinati ac subditi. Vnde sequuntur duo quæ idem author habet sub initium sequentis cap. 8.

Vnum est: inferiorem Prælatum non posse irritare votum confirmatum à superiore: quia dependentia inferioris à superiore exigit, vt quod hic legitime fecit, ille non possit irritum reddere. Alterum est: superiorem Prælatum posse irritare votum confirmatum ab inferiori, vel de eius licentia factum. In memorata enim subordinatione qui superior est, retractare potest licentiam, præceptum, & confirmationem datam ab inferiore. Imo & votum ab ipso factum; quod sicut censetur includere conditionem, Si non dissenferit Superior (cuius alioqui ius læderetur) ita etiam censenda est licentia vouendi, aut confirmatio voti data per ipsum inferiorem, includere eandem conditionem. Quo fit vt locus sit irritationi. Adde cum eodem authore in fine eiusdem capituli, Prælatum alteri succedentem in eodem officio, posse vota subditi sui, à prædecessore suo confirmata irritare. Ratio est, quia in vtroque, eadem omnino potestas est. Quare cum prædecessor potuerit ea reuocare iuxta antedicta in lect. 2. dub. 2. poterit & successor.

Quartum quod quæri potest, est: an Prælati monialium, respectu earum habeant istiusmodi potestatem. Ad quod Suarez in fine prius memorati cap. 7. respondet affirmatiue: quia licet non habeant iurisdictionem spiritalem: habent tamen ius præcipiendi intra limites domesticæ gubernationis, ac regiminis monasterij; & subditæ sic pendente ab illis ratione voti obedientiæ, vt sine earum consensu, nequeant obligare se firmiter, seu quin obligatio modificetur conditione, Si superiores consenserint, aut saltem si non contradixerint.

CAP. XXII.

De dispensatione voti.

SVMMARIVM.

325 Quæratione hic sumatur dispensatio, & quod ea locum habeat in voto.

326 Quomodo Papa possit dispensare in voto, quod obligat iure diuino.

327 Relicta in Ecclesia potestas dispensandi in votis.

328 Talem potestatem requiri omnino ad dispensandum: & quod

ea resideat immediate in Papa, & cum prærogatiua.

329 Quod Papa possit dispensare in voto continentia emissi in religione.

330 In Episcopis residet iure ordinario potestas in voto dispensandi cum suis subditis, rest. ita aliquot casuum reſeruatione: & quorum.

331 In omnibus votis non reſeruat dispensare potest Episcopus.

332 Nonnulla quæ Episcopus potest circa vota Papa reſeruat; & quomodo possit dispensare in voto virginitatis.

333 Non potest Archiepiscopus dispensare cum subditis suorum suffraganeorum: & quod votum de nunquam pretendenda dispensatione, non faciat ipsum dispensabilem.

334 Episcopus dispensare potest in voto non nubendi, & in voto continentia non perpetua.

335 Quod possit Episcopus circa votum religionis.

336 Quod circa votum perpetua continentia.

337 Si votum Papa reſeruat in ſi penal: licet tutius sit pro dispensatione, ad Papam recurrere: tuta nihilominus conscientia potest esse illi: cum quo Episcopus in eodem voto dispensauit.

338 Quando possit Episcopus in voto facto sub distinctione de materia reſeruatæ, & de non reſeruatæ.

339 Qui ſeculares Episcopo inferiores, dispensare possint in votis non reſeruatæ.

340 Qui ex regularibus ibidem possint: & quod non possit abbas, alia: & prælati monialium.

341 Quod præter potestatem legitimam ad validitatem dispensationis in voto (etiam si detur à Papa) requiratur causa iusta.

342 Causæ iustæ, ratione materia.

343 Iustificatione videntur.

344 Dari potest in voto dispensatio non solum ob commune, sed etiam ob priuatum bonum maius.

345 Obseruanda à Superiore dispensante in voto.

325. In hac doctrina passim vsurpari solet dispensationis nomen, prout denotat exemptionem personæ à lege, peculiari aliqua de causa factam ab habente potestatem. Vnde, inquit Couarr. in Epit. 4. Decret. part. 2. cap. 6. §. 9. num. 1. passim dispensare, pro legibus soluere dicimus: subindeque tali nomine vitur pro concessione aut indulgentia, quæ contra ius à Principe impetratur. Atq; in votis habet locum, quia in illis cernitur quædam lex particularis, quam vouens sibi indicit, nonnunquam capax legitime dispensationis, perinde ac lex vniuersalis: prout annotat D. Thomas 2. 2. qu. 88. art. 10. & Sotus de iust. & iure libr. 7. quæstio. 4. art. 1. atque alij passim.

326. Sed obijci potest quod iuxta cap. Cum inferior, De maior. & obediens. nullus superior, ne quidem Papa, possit relaxare ius diuinum: ac proinde nec in eo dispensare, cum dispensatio includat relaxationem. Obligatio autem voti est iuris diuini ob illius acceptationem à Deo, cui de eodem iure seruanda est fidelitas. Respondendum est autem, illud intelligendum esse de ea relaxatione, quâ iure perseuerante in sua vi, eximitur aliquis ab illius obseruatione: prout fit quando Papa cum aliquo dispensat in obseruatione ieiunij Quadragesimalis. Nam tunc contingit quod in cit. cap. habetur pro absurdo vt inferior liget potiore; & filius potestatem exerceat in parentem: non autem cum dispensatur in voto. Nam in eo dispensans cum aliquo, non facit ei potestatem, vt voto perseuerante in sua vi, ipse possit ei controuenire: sed votum tollit omnino; illud reuocans, prout rationem habet legis humanæ, quam proprius subditus imposuit sibi, obligationem interuentu acceptationis Dei inde securam auferens: remittendo scilicet illam nomine & autoritate eî à Deo ipso commissâ. Ad eum nempe modum, quo Rex potest committere officiali suo, vt promissiones sibi factas relaxet. Neque est quod id cuiquam mirum videatur: cum peccata, quibus multo magis efficitur Deo debitores, quam votis; possint sine violatione iuris diuini, remitti ab homine, ipsius Dei nomine, & autoritate, Christo dicente Ioannis 10. Quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.]

327. Atque in Ecclesia efficitur etiam relictam potestatem remittendi debicum ex voto, habetur ex generali concessione ei

328. specia-

specialiter facta in D. Petro per illa verba Matth. 16. Quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis.] Et enim contineri concessionem relaxandi vota in Ecclesia (quae sancta, fallere: & Spiritus sancti magisterio directa, errare non potest) receptus vsus dubitare non sinit; qui est vt plerumque in diplomatibus Summi Pontificis quibus indulgentia conceduntur, condonationi poenarum peccatis debitarum, addatur potestas condonandi debita votorum. Accedit quod ad suauem Ecclesiae administrationem, quae ad animarum salutem dirigitur, sit interdum necessarium vt vota & iuramenta relaxentur. Quare existimandum est à Christo relictam esse ad id potestatem iis, quos constituit; vt suorum mysteriorum (ex Apostolo 1. Corinth. 4.) sic & sibi debitorum dispensatores: etiam ea remittendo, quando expedit animarum salus, quae finis est, in quem ministerium ipsorum instituit. Hanc doctrinam plenius tractatam habet Suarez de relig. tract. 6. lib. 6. cap. 9. Vbi & dicta ab aliis expendit. Sed praedicta possunt sufficere ad iudicium nobis propositum.

Porro ad dispensationem in votis legitime faciendam, duo requiruntur: autoritas scilicet Ecclesiae, & iusta causa dispensandi: de quibus sigillatim dicendum.

De auctoritate dispensandi.

SECTIO PRIOR.

328. **A**uthoritatem à Christo (iuxta proxime dicta) relictam in Ecclesia, seu Ecclesiasticam iurisdictionem, esse necessariam ad voti dispensationem, docet D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 12. & inculcantes sequaces ipsius, Palud. in 4. distinct. 38. quæst. 4. art. 2. concl. 2. D. Anton. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 6. sub finem, Sotus lib. 7. de iust. & iure quæst. 4. art. 1. & 3. & cum eo Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 75. Deducuntque ex verbis illis D. Pauli in posteriori ad Corinth. cap. 2. Nam & ego quod donauit, si quid donauit propter vos, in persona Christi. Haec enim indicant Praelati Ecclesiastici, tanquam gerentes vices Christi, esse obligationes istiusmodi relaxare propter commune Ecclesiae bonum. Id quod esse clarissimum, & de fide certum, ex traditione & vsu Ecclesiae habet Suarez in memorato lib. 6. cap. 10. num. 2. Atque hinc à dispensatione distinguitur voti interpretatio, ad quam sola scientia sufficit; cum tantum pertineat eo, vt votum intelligatur non esse obligatorium, sicut non tantum à Praelato ea fieri potest, sicut dispensatio; sed etiam à quouis alio sufficienter erudito.

Ceterum talis auctoritas in Summo Pontif. residet plenissima, ac in summo perfectionis gradus accepta immediata à Christo, qui cum illum D. Petro dederit ad regimen suae Ecclesiae, eandem in successoribus ipsius continuat, tanquam requisitam ad prouidam Ecclesiae gubernationem. Residet autem cum prerogatiua, vt à nullo alio in terris pcedat: quae vero residet in aliis quibuscumque Praelatis, pcedat à Summo ipso Pontifice, qui respectu omnium illorum, potest vota sibi reseruare. Itemque vt vniuersalis sit (tanquam residens in Episcopo vniuersali) quoad personas, & loca, ac etiam quoad vota. Quod certum est; tum quoad simplicia quaecumque; siue temporalia, seu emissa ad certum solummodo vitæ tempus: siue perpetua, seu emissa pro tota vita: & siue continua, quale est de nunquam edendis carnibus; siue discontinua, vt de non edendis carnibus omni feria 4. Esse quoque certum quoad votum continentiae, quod emittitur susceptione sacri ordinis; omnesque id concedere testatur Palud. in 4. distinct. 38. quæst. 4. art. 4. concl. 10. Quod quidem Sotus in citata quæst. 4. artic. 2. post 5. conclusionem, bene probat ex eo, quod non alio iure quam Ecclesiastico tale votum annexum sit ordini sacro: quia si annexum esset iure diuino, nunquam licuisset Sacerdotibus Graecis vxores habere ad vsum matrimonij: cum iuri diuino nulla consuetudine possit derogari, ex cap. finali, De consuetudine.

329. De voto solemnium autem continentiae, quod in religione emittitur, an ipse quoque Summus Pontifex dispensare valeat, valde controuersum est. Atque in vtramque partem varios auctores post Couarr. De testam. cap. 2. num. 10. & 11. recentiores citant: & ceteros maximo numero Thomas Sanchez De matrimonio lib. 8. disput. 8. num. 6. & 7. qui &

affirmantem sequuntur. Eam maxime ob causam, quod in dubio praesumendum sit pro gestis Papae; vt, sic qui peculiariter in Ecclesiae gubernatione ductu Spiritus sancti dirigitur. At constat ex variis historiis (quarum nonnullas referunt Azor in 1. parte Instit. Moral. lib. 2. cap. 7. quæst. 1. & Leon. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 4. num. 111. in fine) cum variis esse dispensatum in tali voto. Ergo concedendum est, Papam posse in eo dispensare: cum contrarium non sit certum: & credendum sit Christum Ecclesiae suae non defuisse in necessariis: sed suauiter, sufficienterque prouidisse quibuscumque necessitatibus illius. Vnde quia potest necessarium aliquando esse, aut saltem maxime expedire, vt auctoritate Papae cum Religioso dispensetur in praedicto solemnium voto continentiae: non videtur negandum, quin ad id Papa ipse sufficientem potestatem acceperit: eamque legitime exercuerit causa grauissima exigente: qualis est pax & tranquillitas totius regni, quae aliter, quam ex matrimonio conciliari non posset, ob defectum successoris ac heredis legitimi. Quae in re diutius immorari non est necessarium ad nostrum institutum: cui sufficit eam sententiam proposito fundamento nixam satis probabilem esse, vt tuta conscientia possimus eam sequi. Qui pluribus tractatam vollet, videat Greg. à Valent. 2. 2. disput. 6. quæst. 6. puncto 7. & alios memoratos, referentes ac soluentes argumenta quae adferri possunt in contrarium. Quae solutiones eo recidunt ferre: vt cum monacho quidem manente monacho, non possit dispensari in voto continentiae: possit autem, si is de monacho fiat: non monachus: dispensatio scilicet cum eo in votis religionis, ea ratione quae tradita est in praecedenti num. 326.

330. Residet praeterea iure ordinario in Episcopis potestas ipsa dispensandi in votis: tamen limitata ad subditos ipsorum: quorum comparatione in iis quae sunt iurisdictionis, possunt quidquid potest Papa comparatione fidelium omnium, tanquam principes sacrorum ab ipso Pontifice (à quo instituitur) ascendi in partem sollicitudinis quam gerit totius Ecclesiae; adeo vt in ordine ad subditos sibi attributos habeant omnem potestatem necessariam ad eorum rectam gubernationem nisi illis restricta sit: prout est quoad aliqua vota. Etenim quoad solemnium votum, non modo in eo quod emittitur in religione; sed nec in alio quod emittitur sacrorum ordinum susceptione, potest alius à Papa dispensare, prout communem omnium sententiam esse notat Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 75. sub finem.

331. Quod idem sentiendum est de nonnullis simplicibus votis, quae ipsi Summo Pontifici reseruata sunt, & commemorantur in Extrauag. communi. E. si dominici. De poenitent. & remiss. nimirum votum continentiae perpetuae votum religionis approbatae (etiam si tantum sit de intranda religione ex Palud. in 5. conclusione paulo post citanda) votum peregrinationis ad inuadenda Romae limina SS. Apostolorum Petri & Pauli: vel D. Iacobi Compstellae. votum item Ierosolymitanum. Quamuis enim non aliud quam istud inueniatur iure ipso reseruatum (per cap. scilicet Ex multa, De voto, iuncta glossa, verbo incumbit; quod etiam notat Nauar. sub initium cit. num. 75.) attamen de vsu & conuetudine Romanae curiae, omnia illa quinque censentur reseruata esse Papae, prout tradunt Palud. in 4. distinct. 38. quæst. 4. art. 4. concl. 5. D. Anton. 2. parte tit. 11. art. 2. §. 9. notabili 4. Angelus in verbo Votum 4. §. 6. Nauar. in eodem numero 71. Sotus lib. 7. De iust. & iure, quæst. 4. art. 3. & Couar. ad cap. Quamuis pactum, prima par. §. 3. num. 12. vbi ait esse communiter receptum: & recentiores sequuntur inter quos satis multis de eo agit Suarez in citato lib. 6. cap. 21. Par est vero credere tempore D. Thomae huiusmodi consuetudinem non viguisse; ob eamque causam ipsum 2. 2. quæst. 88. art. 12. ad 3. in reseruato numero posuisse tantum Ierosolymitanum, & continentiae vota, prout in fine citati art. tertij Sotus annotat.

In aliis votis autem propter difficultatem adeundi Papam, omnibus Episcopis concessum est dispensare cum suis subditis, iuxta D. Thomam ibidem: expressaque habent Angelus & Sotus locis cit. ac Supplementum Gabriel. in 4. dist. 38. quæst. 1. colum. vltima. Quod autem Panormitan. ad cap. Proposuit De concess. praebend. num. 12. ait Episcopis solum

esse concessam votorum commutationem: dispensationem autem cuiuscumque voti esse Papam referuatam: satis refertur ex consuetudine recepta ab Ecclesia: & ex munere Episcopi, cuius ante meminimus: atque ex eo quod non nitatur insufficienti fundamento, prout Suarez offendit in cit. lib. 9. cap. 10. num. 6. Quae cum ita sint, inde cum Leon. Lessio De iust. & iure, lib. 2. cap. 40. num. 105. licet inferre, quod Episcopus dispensare possit, primo in voto religionis non approbata ab Apostolica sede; quia sine tali approbatione non est proprie religio. Secundo, in voto continentiae temporalis, seu aliquot annorum: nisi tot ij sint, quot & non pluribus votens videtur posse viuere: quia tunc votum esset perpetuum. Tertio, in voto non fornicandi, aut non petendi coniugale debitum: quia tale non est votum integritatis, sed tantum partis illius. Quarto, in voto suscipiendi sacros ordines, cuius adimpletionem annexum est quidem votum perpetuae continentiae, non est tamen votum continentiae perpetuae.

332. Idem Lessius addit tria digna obseruatione pro praxi. Primum est, posse Episcopum dispensare in quibusdam qualitatibus adiunctis substantiae voti referuati, vt si subditus vouerit ingredi religionem arctam, potest ex iusta causa dispensare cum eo, vt ingrediatur laxiorem: sicut & cum eo qui vouit pedes Romam ire ad limina SS. Apostolorum, dispensare potest, vt eat eques. Secundum est; Si Papa votum sibi referuatam commutat in aliud non referuatam, posse Episcopum in hoc dispensare: quia est votum nouum non referuatam. Tertium est, Episcopum non posse dispensare in voto virginittatis, nisi vouens intenderit, se tantummodo ad carnis integritatem obligare. Verum ea ratione non vouetur communiter virginittas, sed prout includit continentiam.

333. Quartum adde ex Palud. in 4. distinct. 38. quest. 4. ar. 4. conc. 8. Syluest. in verbo Votum, 4. quest. 3. dicto 4. & Soto De iust. & iure, lib. 7. q. 4. art. 3. vers. Hac autem: facultatem dispensandi quam habet Archiepiscopus non extendi ad Dioceses suorum Suffraganeorum: quia cura animarum ordinaria ei incumbit tantum in sua Diocesi. Et quantumuis ad ipsum in forenlibus causis fiat prouocatio, quoad subditos suorum suffraganeorum: dum uisitat, possit confessiones excipiendi ipsos absolueri a peccato transgressionis voti; non tamen in voto ipso dispensare: quod longe diuersum est: Videri potest Suarez in seq. num. 9. Idem in hac re quod de Archiepiscopis, iudicium est aliis superioribus Praelatis infra Papam.

Dubia aliquot de Episcopi potestate dispensandi in voto.

PRIMUM EST. An in voto nunquam petendi dispensationem ab alio quam a Papa, possit Episcopus dispensare. Ad quod responderetur affirmatiue: quia tale votum est aliud a quinque referuatis ante memoratis: & contingere potest vt eam dari expediat ad maius bonum vouentis vel Reipubl. Atque (vt idem sentiens Azor tomo 1. Moral. Instit. lib. 11. cap. 19. quest. 15. argumentatur) nemo potest taliter vouere, vt se a legitima Superioris sui potestate eximat.

334. SECUNDUM DVBIUM EST. An Episcopus possit dispensare in voto non nubendi. De quo (etiam si contradicat Caiet. in tomo 2. opusc. tract. 11. quest. 1.) tenenda est pars affirmatiua, vt passim tenent moderni cum Nauarro in Enchir. cap. 12. num. 76. & Soto in 4. distinct. 38. quest. 2. art. 1. concl. 1. sub finem, post Sylu. in verbo Votum 4. quest. 4. in fine, Angelum in eodem verbo item 4. §. 9. & Rosellam in verbo Impedimentum 4. §. 13. Ratio vero est, quod votum non contrahendi matrimonium, non sit votum castitatis: vnde violat illud qui matrimonium contrahit, non autem qui fornicatur, vt Sotus loco cit. bene aduertit, & post eum Azor in citato cap. 19. quest. 5. vbi quoque monet ex Nauarr. eandem sententiam Romae seruari in sacro poenitentiae praetorio.

TERTIUM DVBIUM EST. Vtrum in voto continentiae non perpetuae, & ad tempus tantum aliquod facto, possit Episcopus dispensare. Ad quod affirmatiue respondendum est cum Paludano in 4. distinct. 38. quest. 4. art. 4.

concl. 5. & D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9. notab. 4. Nauar. in cit. num. 76. Ratio est: quia tale non ponitur in numero eorum quae ante diximus Summo Pontifici referuari: sed solummodo votum perpetuae continentiae: cuius referuatio (vt ex Sylu. Nauarrus ibidem habet) adhuc est intelligenda cum exceptione: nisi magnum adsit periculum incontinentiae, nec Papa possit adiri.

Secus est vero de voto religionis temporali (quale est factum cum intentione probandi religionem si sibi placeat) quia votum religionis referuatam est Papa simpliciter, & sine restrictione. Ita ex Paludano habet D. Anton. in eodem notab. 4. Addens quod Episcopus possit dispensare cum eo, qui exilens in religione laxiori, vouet arctiorem: quia hoc non est simpliciter dispensare in voto religionis, aut in voto perpetuae continentiae: cum ad illud vtrumque maneat adhuc obligatus. Quae ratio confirmat etiam illud quod idem adhuc habet ibidem: quod Episcopus possit dispensare cum eo qui religionem arctiorem vouit, vt in laxiorem ingrediat: quia & tunc ad vtrumque votum manebit obligatus.

335. QUARTUM DVBIUM. An nunquam possit Episcopus in voto perpetuae castitatis dispensare. Respondetur autem, posse cum emissum fuerit ex aliquo magno metu, vt communem sententiam esse habet Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 59. argumento cap. Veniens, Qui Clerici vel vouentes. Deinde cum tale votum fuerit conditionale, necdum impleta fuerit conditio. Ita tenet Toletus in summa lib. 4. cap. 18. sub finem, & alii citatis sequitur ac late tractat Suarez in cit. lib. 6. cap. 22. Probatur vero, quia tale votum pendente conditione imperfectum est: nec Papa censetur referuare aliud votum quam perfectum.

Postremo, quodcumque est magnum periculum incontinentiae: nec facilis est ob paupertatem, aut aliam iustam causam, ad Papam vel legatum ipsius recursus, prout post Syluestrum in verbo Votum 4. quest. 4. habet Nauar. in citato num. 76. Ratioque est: quia cum necessitas tunc urgeat, Papa non censetur intendere referuationem; sed Episcopo permittitur, vt utatur potestate ordinaria, quam habet seposita referuatione. Consentaneum est enim sentire de pio patre, quod nolle suam referuationem esse in destructionem animarum, sed in adificationem. Quando autem ad ipsum aut legatum ipsius facilis est recursus, tunc non est necessitas, ex qua ipse iudicetur nolle esse locum referuationi.

336. QUINTUM DVBIUM EST. An si votum religionis sit poenale, possit in eo Episcopus dispensare. Respondet autem Sotus lib. 7. de iust. & iure, quest. 4. ar. 3. circa medium, si huiusmodi votum fiat sub hac aut alia simili forma: Voueo a ludo abstinere, sique contra faciam, me ingressurum religionem: Episcopus post adimpletam conditionem non posse in eo dispensare: posse autem ante adimpletam. Cuius responsionis pars posterior, patet ex paulo ante dictis. Probaturque prior hac ratione quia statim ac adimpleta est conditio sub qua imponit sibi quis poenam in tali casu, contracta est ex voto obligatio ad religionem; ideoque ad Romanum Pontificem pertinebit dispensatio in illa. Et sic partem hanc tutiorem esse dicit Couar. ad cap. Quamuis pactum 1. part. §. 3. num. 12. & in eand. eum Nauarro in Enchir. cap. 12. num. 43. propendet Azor in antea citato cap. 19. quest. 13. Nihilominus in praxi Confessarius potest contrarium sequi; nimirum quod Episcopus possit in tali casu, etiam post impletam conditionem, dispensare. Nam id probabile est, vt Sotus ipse fatetur: & patet, tum quia multi nobiles aucthores qui post Sotum scripserunt, id contra eum tenuerunt, quorum plures Azor ibidem refert: tum quia id probatur satis bona ratione. Nempe quod cum referuationes votorum sint contra potestatem ordinariam Episcoporum, ex interpretanda sint stricte, vt Sotus quoque fatetur. Quia igitur per votum castitatis & religionis communiter intelligi solet, illud quod directe fit ex deuotione & affectu ad castitatem aut religionem, de illo debet intelligi Papalis referuatio; non autem de poenali, in quo mens & voluntas vouentis, a qua ipsum habet vim, non est obligandi se ad castitatem vel religionem, ad quam aliqui non afficitur, sed tantum cohibendi se a vicio ludendi, aliove. Qua de re late Suarez in memorato lib. 6. cap. 23.

Cum igitur vouens sub illa forma, id non faciat ex affectu ad religionem: sed tota intentio ipsius feratur ad ludum: ad eo ut in voto ipso non ludendi fundetur votum pœnale ingrediendi religionem: quia Episcopus in voto de non ludendo dispensare potest sicut & in ceteris non reseruatis, poterit consequatione quadam, & in voto religionis emisso sub forma ea que propolita est, dispensare: tanquam sublato scilicet fundamento, in quo ipsum subsistebat. Quod si quis religionem voueat tantummodo in pœnam si luserit, nec voueat non ludere, non poterit Episcopus dispensare: quia tunc vouens intentio directe fertur in religionem: non autem in ludum cauendum: neque talis obligatio est voti non ludendi, sed ingrediendi religionem si contingat ludere. Ceterum sicut possunt eadem dubia proponi de ceteris votis reseruatis, quæ de votis religionis & continentie perpetuæ: ita & possunt eadem responsiones adhiberi, cum ratio difficultatis eadem sit omnium.

338. **SEXTUM DVBIUM EST.** An possit Episcopus dispensare in voto sub distinctione facta, de materia reseruata, & de non reseruata: ut de castitate perpetua, vel de abstinencia perpetua à carnibus. Ad quod Azor in prima par. Moral. Infit. lib. 11. cap. 19. quæst. 10. respondet bene: si vouens nolit seruare votum de materia non reseruata, ut de nunquam edendis carnibus, opus habeat dispensatione Papali ad liberandum ipsum ab obligatione seruando perpetuum continentiam, ad quam manet obligatus. Sin perueniret in prima in differentia; potest, sicut implere votum, seruata sola perpetua abstinencia à carnibus: ita & liberari ab illius obligatione per dispensationem ab eadem abstinencia: quam dispensationem dare potest Episcopus. Ea de re paulo plenius Suarez in seq. cap. 24.

De potestate in voto dispensandi, eorum qui sunt Episcopo inferiores.

339. **H**il vel sunt Prælati, vel in dignitate aliqua constituti, vel simplices Parochi. Et Prælati, vel saculares vel regulares. Atque de simplicibus Parochis certum est non posse dispensare in votis etiam non reseruatis: cum nullam iurisdictionem officio suo annexam habeant pro foro externo: qualem requirit dispensatio in voto cum spectet ad externum regimen subditorum. De Prælati vero sacularibus, quod nec possint cum sibi subditis dispensare in votis, quantum non reseruatis, communis sententia est; prout meminit Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 75. exceptis iis qui habuerint ordinariam iurisdictionem quasi Episcopalem: ita nimirum ut suam velut diocesim habeant, suumque tribunal (ut pro regula tenendum esse habet Suarez De relig. tract. 6. lib. 6. cap. 10. num. 14.) qualem Archidiaconus acquirere potest per consuetudinem legitime præscriptam, ex Paludano in 4. dist. 38. quæst. 4. art. 4. conclus. 6. D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9. colum. 3. ac Syluest. in verbo Votum, 4. quæst. 3. dicto 7. Ac de facto acquirunt illi, qui potestatem ad id acceperunt per aliquod Papæ vel Episcopi priuilegium, aut commissionem.

Meminerunt igitur Parochi, quod non solum simplex sacerdos, sed nec ipsi possint dispensare, quando neutro eorum modorum habent dispensandi potestatem, in votis suorum Parochianorum, possunt dispensare. Id quod Sotus expressit in præcedenti art. 3. ea que est omnium Doctorum mens ex Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 79. Et procedit etiam si vouens sit in articulo mortis; quia licet tunc possit à quouis Sacerdote absolui à transgressione voti, iuxta Concilium Trident. sess. 14. cap. 7. in ipso tamen voto dispensari nequit, nisi ab eo qui peculiarem ad id habuerit auctoritatem ordinariam vel delegatam. Quod enim ad talem dispensationem auctoritas eiusmodi necessaria, iam docuimus initio huius capituli. Neque sequitur si quis possit ab omni peccato absolui, possit in voto non reseruato dispensare: namque aliud est absolutio contra votum commissio, & aliud dispensatio in ipso voto. Ita notant Sotus ibidem, & Syluester in sequenti dicto 10.

Potest vero moueri dubium, vtrum facta alicui per priuilegium facultate commutandi vota, censeatur etiam facta dispensandi. Et contra, An facta dispensandi, censeatur facta commutandi. Illud autem tractans Suarez in memorato

lib. 6. cap. 12. ad priorem quidem dubij partem aliis citatis, respondet negatiue: quia dispensatio est quid aliud à commutatione (quod constabit ex dicendis in seq. cap.) hæcque est quid illa minus, quandoquidem dispensatio tollit omnino vinculum voti, & commutatio illud solummodo transfert in aliquid aliud. Quare non potest priuilegij extensio fieri à commutatione ad dispensationem; ut nec alias, ex voluntate dandi minus, colligi potest voluntas dandi logemaius. Ad posteriorem partem vero, affirmatiue respondet: & satis late eam persequitur.

Nobis sufficere potest eam ab eadem probari per illud quod habet regula 53. iuris in 6. Cui licet quod est plus, licet utiq; quod est minus. Si enim id in aliquibus habeat locum, maxime in iis habeat quæ ita subordinata sunt, ut vnum affectum sit ad alterum, tanquam pars ad totum in quo includitur: prout affectam esse potestatem commutandi vota ad potestatem in eis dispensandi; patet ex commutatione voti quæ fit in aliquid minus, atque adeo cum remissione partis eius quod debetur ex voto: cum enim certum est rationem habere cuiusdam partialis dispensationis: etiam si non sit dicenda dispensatio, quia non tollit voti vinculum. At ille qui potestatem habet dispensandi, habet & potestatem faciendi eius generis commutationem, qui enim potest remittere totum debitum, potest & partem. Et qui potest commutare votum in minus, potest multo magis commutare in æquale: & multo maxime in aliquid maius. Ex quibus satis liquet habentem potestatem dispensandi in votis habere ea quoque commutandi.

340. Quod attinet ad Prælatos regulares, dubium est; An possint in votis suorum Religiosorum dispensare. Ad quod Palud. in citato art. 4. conclus. 7. & D. Anton. vbi supra: partem negantem sequuntur. Affirmantem vero Angelus & Syluester Votum 4. ille quæst. 6. & hic quæst. 3. dicto 9. Richardus in 4. dist. 38. art. 9. quæst. 2. & Sotus in memorato art. 3. Qui addit Prælatorum nomine hic comprehendit, non tantum Generales, & Prouinciales, sed etiam conuenticuales Prepositos. Accedit ad eorundem sententiam Caiet. 2. 2. quæst. 88. art. 8. sub finem.

Videtur autem esse distinctione vtendum cum Nauar. cap. 12. num. 75. dum asserit Prælatos religionis si exempti sint, posse in Religiosorum suorum votis dispensare; non item alias. Ratio est: quia non exempti, Episcopis potius, quàm illis subduntur tanquam propriis Prælati. Ex exemptione vero sequitur, ut Superiores ipsorum participant Episcoporum iurisdictionem, in quorum loco succedentes habent illam: alioqui exemptio præiudicaret exemptis; quandoquidem priuarentur commoditate quæ gaudent, qui sub iurisdictione Episcopi manent: ut non compellantur recurrere ad Summum Pontificem, quando opus habent dispensatione in votis. Videri potest Suarez in supra memorato cap. 10. num. 13. Et addi ex Azorio tomo 1. Moral. Infit. lib. 11. cap. 19. quæst. 21. tales Prælatos non posse in votis suorum Nouitiorum aliter dispensare, quam in votis laicorum: nimirum si aliquod habeant priuilegium, per quod tale quid valeant. De Abbatiis autem vel Prioriis absolute negandum est, posse suis monialibus in votis dispensare; quia iurisdictionem illam spiritualemente ad quam pertinet facultas dispensandi, ex non habent: iuxta tradita à Soto in 4. dist. 20. q. 1. art. 4. conclus. 2. sub fin. & à Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 11. num. 2. ac ea quæ antea habita sunt lib. 9. num. 116.

De causa dispensandi pars posterior capituli.

341. **A**D validitatem dispensationis in voto propter auctoritatem ex parte dispensantis, de qua hactenus dictum est; requiri ex parte dispensati iustam causam, ex qua fieri debeat, merito cõsentiunt Doctores tam Theologi cum D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 12. ad 2. quam Canonista, cum gloss. ad cap. Non est, De voto; ad verbum Adimple. Nam ut recte D. Th. argumentatur: Cum spiritualis potestas Prælati (qui non est Dominus, sed dispensator) data sit in ædificationem, non autem in destructionem ex cap. 10. prioris ad Corinth. sane per eam nequit tollere illud quod acceptum est Deo, nisi ob aliquid aliud, quod sit eidem acceptius; nam alioqui non ædificaret, promoueretve subditum ad pietatem in Deum; sed potius destrueret, reuocaretve ab eadem pietate.

Intelli-

Intelligitur autem istud tam de dispensatione faciendi per Papam, quam de faciendi per inferiores Praelatos, prout expresserunt Palud. in 4. dist. 38. quaest. 4. art. 2. concl. 2. Caiet. in verbo Votum, cap. ultimo, D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9. notab. 3. Sylu. verbo Dispensatio, quaest. 3. Sotus lib. 1. De iustitia & iure, quaest. ult. art. ult. Quod adeo verum est, ut si absque iusta causa Summus Pontifex cum aliquo dispense in voto, non solum ipse peccet, sed etiam is cum quo dispensat, tutus non sit in conscientia, ut iidem auctores adhuc annotant, & cum eis Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 76. ex citata glossa, quam ad id ipsum cap. Non est, Panormit. sequitur. Inde merito inferens, quod si Papa absque iusta causa cum professo dispensauerit, ut ad laxiorem religionem transiret, is non sit securus quoad Deum. Potest etiam merito inferri cum Soto in 4. dist. 38. quaest. 2. art. 1. concl. 1. quod is cum quo Papa in voto castitatis sine causa dispensauit, non maneat tutus in conscientia. Quod idem est eadem ratione, de similib. dicendum: ac multo magis cum aliquis inferior Papa in votis absque causa dispensauerit.

Verumtamen id intelligendum est procedere, quando nulla apparens adest causa dispensandi. Communitur enim receptum est, quod ibid. habet D. Thom. si causa apparens adest ex qua dubium saltem esset, num ob eam data dispensatio sit legitima, dispensatum stare posse iudicio Praelati sui dispensantis, illiusque iudicio suum proprium postponere. Caeterum causa dispensandi in votis possunt tripliciter esse iustae, prout notat Sotus 7. De iust. & iure, quaest. 4. art. 3. vers. Ad istorum, nempe ratione materiae, ratione voutentis, & ratione boni communis.

342. Ac ratione materiae, sunt omnes illae ex quibus efficitur, ut maius bonum in voti dispensatione cernatur, quam in illius executione, prout Caiet. expressit in verbo Votum cap. ultimo, & D. Thomas loco citato attingit. Solet vero, ut addit Caiet. huiusmodi maioritas boni oriri ex eo, quod executio voti reddatur vel illicita, vel inutilis, vel maioris boni impeditiva: quas tres causas dispensationis tanquam legitimas D. Thomas posuit in memorata quaest. 88. art. 10. & post cum Syluest. in verbo Votum 4. quaest. 6. Sotus in memorato art. 3. ac Nauar. in memorato item num. 76. Qui & admonet ex eodem D. Thom. id non procedere, cum clarum fuerit & apertum, aliquam ex talibus causis interuenire, quia tunc dispensatio necessaria non est, sed iustitiae interpretatio, qua declaratur votum in eo casu non habere vim. Nam sicut votum non habet vim, si tunc cum ipsum sit talis est materia qualem praediximus, illicita inquam, aut inutilis, aut maioris boni impeditiva, ita & postea id ipsum vim suam amittit, quando materia facta est talis; nempe illicita vel inutilis vel maioris boni impeditiva: ac proinde non eget dispensatione, si res sit aperta. Id quod Caiet. notat 2. 2. quaest. 88. art. 2. Dubio Virum in differentia possint esse voti materia, & in responsione ad tertium.

Aduerte vero quod hic dicitur de materia inutili, aut impeditiva maioris boni: dici aequae debere de ea, quae possit moraliter esse causa spiritalis ruinae; quia talis occasio multum derogat fini voti: ideoque cauenda est per dispensationem: ne quod introductum est pro charitatis perfectione, in dispensationem illius vergat. Et ita in voto nunquam peccandi mortaliter, datur sufficiens causa dispensandi ob materiae periculosam; itemque in coniugali voto non petendi debitum, & similibus periculosos. Videri potest Suarez in saepe citato lib. 6. cap. 17. num. 9.

343. Ratione vero voutentis, legitima dispensandi causa censetur infirmitas ipsius, ac debilitas ad implendum votum. Ea enim potest tanta esse (de quo dari nequit certa regula: ita ut debeat arbitrio Superioris relinqui definiendum, inquit Nauar. in seq. num. 77.) ut non solum possit ei votum commutari, sed & ab eo per dispensationem tolli obligatio illius, prout fatentur Sor. in eod. art. 3. vers. Imo tanta: & Nauar. in eod. num. 77. insinuatque Caiet. 2. 2. quaest. 88. art. 12. col. 2.

Additque ibidem Sotus (& in lib. 1. De iust. & iure, quaest. ult. art. ult.) quod implere votum, difficile molestumque sit, esse vero legitimam causam in eo dispensandi, quando difficultas & molestia ex ipsa nascitur: nempe quia res est ardua & viribus voutentis impar: ut austerum aliquod ieiunium, vel longa peregrinatio: non tamen quando ex corrupta eiusdem

voutentis affectione procedit; quia cum votum Instituitur ad medendum praue affectioni, haec non potest illius tollendi causa esse legitima. Exemplum est, si quis ideo tantum moleste ferat ieiunium, quod sit deditus gula.

Aliae adhuc ex parte voutentis assignari possunt iustae causae dispensandi votis: quales sunt, quod dubitetur de consensu voutentis, id est, quod ambigatur consenserint in votum. Deinde quod factum sit repentina deliberatione, ut solet ex timore repetitorum malorum. Vide antedicta in cap. 19. sect. 2. Praeterea quod factum sit ex animi lenitate aut subita perturbatione, aut facilitate in voutendo, quemad. ex Panor. & D. Ant. habet Nauar. in eod. quoque num. 77. aut metu, vi, dolove extortum sit: qua ratione emissum Ecclesia relaxat perinde ac iuramentum praestitum de visuris soluendis; vel praestitum latroni aut tyranno ad vitandam illorum vexationem. Adde & quando probabiliter creditur voutentem ita affectum esse, ut votum lapsus vel olaturus sit aut obliuioni traditurus. Illa enim infirmitas animi censeri potest causa sufficiens, sicut infirmitas corporis.

Denique ratione boni communis, iusta causa datur dispensandi in voto; quando ipsum obstat eodem bono: ut votum ieiunij in doctore qui propter illud, concionandi aut docendi munus Reip. vtile exercere non potest; & votum continentiae emissum a puella, quo impeditur ne matrimonium inire possit ad auertendum graue damnum Reip. aut ad tollendam ab ea multa scandala; quod est bonum maius, quam ad coniugio abstinere. Addit vero Sotus, ut & Caiet. loco cit. bonum illud propter quod dispensatur in voto, debere esse melius & pretiosius atque adeo iudicari magis ad Christi gloriam conducere, quam voti materiae & vinculum simul.

Ratione autem boni tantum particulario, Sotus ibidem negat licitum esse in voto dispensare: quod Nauar. in cit. nu. 77. improbat: inueniens ad id sufficere vtilitatem priuatum, quae talis sit ut ad Dei gloriam magis conducatur, quam voti materia & illius vinculum simul. Tunc enim votum merito censetur esse de bono impeditiuo maioris. Sic votum patrisfamilias peregrinandi Ierosolymam, dispensabile est, ob grauem aliquam familiae necessitatem, cui subuenire tenetur.

Caeterum Superiores cauere debent ne dispensatione vatur sine necessitate; sicut fieret si impedimento quod votum adferret obutare possint per illius commutationem. Etenim peccarent aliqui tanquam dispensatores infideles, ut Sotus ipse ibid. ait. Qua de re plenius Suarez in cit. cap. 17. num. 16. Verumtamen quando causa non est omnino iusta: ille qui potestatem habet tam ad dispensandum, quam ad commutandum votum, potest ipsum partim dispensando, partim commutando relaxare: nimirum imponendo voutenti aliquid voti siue aequale, siue etiam eo minus; ex doctrina Caiet. 2. 2. quaest. 88. art. 12. quam approbat Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 63. Adde ex Angelo in verbo Votum, 4. quaest. 12. dispensanti in voto, attendendum esse quid liceat secundum aequitatem, quid deceat secundum honestatem, & quid expediat secundum vtilitatem vel necessitate. Adde etiam dispensantem in voto sine iusta causa, peccare mortaliter: quia potestatem sua abutitur in re graui illamque excedens nihil facit, & sic decipit subditum suum, fatagendo auferre ab eo vinculum, quod auferre nequit.

CAP. XXIII.

De commutatione voti.

S V M M A R I V M.

- 346 Quid sit votum commutare, & quid redemptio voti à commutatione differat.
- 347 Ad voti commutationem necessaria est Ecclesiae auctoritas, nisi fiat in euidenter melius.
- 348 Quid requiratur quando commutatio fit in bonum quod non est euidenter melius, aut euidenter est aequale.
- 349 Praeter Praelati auctoritatem requiritur iusta causa.
- 350 Qua ratione ad voti commutationem estimandum sit melius esse, aut aequale, aut deterius bonum illud in quo fit voti commutatio.